

MINUTE SHEET

COMPLETED

MINUTE SHEET

Department:

Subject:

Section:

Missing pages + Recheck Page Nos

File No.

Date:

93952F-26.400cases/3/89MK

To -

- 1 12 - 13
- 2 Mixed up pages 47 48 49 50 51 52
check these over carefully in notation Nos
- 3 Page 87 jumps to page 89 (No 88) but
the sentences are in order
- 4 Page 93 jumps to page 91 but the sentence is
in order and the book pages were in good order
there were no signs a pages torn out.
- 5 Reprint page 187 - 198
- 6 194 Aulanga A Mahak

ku matatu karinga itahi
i pakaru ai
Memea kaore te waipuke
e ma e pakaru ite karinga

ae he ouhi hokei nga
waipuke i onua atu

He wai nga tangata i
kile ia koutou, e Kariana
o te hapu o kei tipuna?

ko Taperne, ko whaka-
tiki ko kaurua i roho
iho ko nga tangata whema e
ma i kile.

He rohe kia koe one te kau
takuru te rohe i Kahurangi nei

Kaore au e mohio ki te
whai haonga o Takuru ki
te Papuni tae noa ki te
rohe wehenga, kia te whakar-
wha.

Keaha te take o te pou ou
o Tekeari i poua ai e
Paora Kingi, ki Maunga
Pohatu?

ko te take mo te tautoha
Niteorima rana ko Paora.
mo te whema.

ko wha a Niteorima

ko Ngatimaru, te Urewera
chara ia Ngatimaru, chara he
mea ma Paora.

ko te wha taha o te pou
nei ia ia?

ko Niteorima i tino moa. te
taha ki te tonga o te ara tauhito.
2 P. M.

Tipihau e by. Wipere -

E kia nga tau i roho ai koe
ki te poraka nei

Kaore au e mohio, engari
i roho au ki reira.

Engari pea a Tipihau to tipuna
i roho i runga i te poraka nei

Kaore au i mohio ki te po-
raka nei. ko te tauhito anake
tana.

Engari koe i roho i reira

ae, i roho a Te Pukui ki
reira. Kaore engari nga tanga
ane o taku whaka, mo te
haerenga o te matukui ma
i roho ai ratou ki reira

ko ~~tipi~~ muiri iho ia Ngai
tama ia Te Urewera ka roho
ratou ki reira.

E kia o ratou tau i roho ai ki
reira kaore au e mohio

E matatu ana koe ki te ro-
hanga o Mohi Mahuki ma
ko Turanga. Kaore au
e mohio

I te wa i roho ai koe ki
reira i reira mo nga tanga
ane o te kaha. ko ka-

Kua hokei mai ratou
ki Maunga Pohatu.

Kaore he tangata i lae atu
kia koe. kia whakahaora kōwhiri
mo tenei poraka.

I lae mai ko Te Hautakura
Tupihau & by Hautakura

I ki ia nei rōe he raufratū
na te whakahaora i te poraka
nei? Ae.

Kaore rōnei koe i motio ki
te wahi o te poraka nei ia
au. o te poraka katoa nei
rōnei?

E motio ana au kotahi
te kōwhiri o te poraka nei
Kaore au e hatai ana ki te
poraka e kōwhiri nei koe.

Kaore rōnei koe i motio
e whai take ana au ki te
poraka nei? Ae mo te
whakahaora kōwhiri koe. me
te mōhi one Pōra Pōrahi
E pa ana kōwhiri ki te kōwhiri.
E mea ana au one motio
aku hatai, waiho mo taku
wananga. Ka whakamārama
ma au.

Tupihau & by Court.

Pēwhaka te wahi a te motio
whakahaora ma. o rōe ia
ngatikōwhiri ki te poraka
nei? He hāi mo rōe i
tāua wa, kaore e kōwhiri.
Ko rōe anaake nga kōwhiri

I motio i rōe, ko te motio
tatahi. - Mo te whea tāua
tāua i Erepētū mo maia atu
o te whakahaora nei, mo
muri iho te rōe ki te Pāpā-
kai tāua.

Ipatua a M. Kōwhiri ki E-
repētū kaore au e tino motio
ki nga tāua i onate ki
rōe i hatai ki whea a
ngatikōwhiri kaore nei i te
tatahi ki te Pāpā-
kai ia nei tāua raufratū
mo M. Kōwhiri nei?

Ma te kōwhiri, ingari ma
te motio te whakahaora.
Mo na he tāua rōe, i onate
nei a M. Kōwhiri.

Mo maia atu i te whakaha-
pora, i

I rōe ano a Wi-tipuna iaia
rōe. Ae i rōe i motio ana
He aha te take o tenei i ora ai
o ngatikōwhiri?

Te take motio tāua tāua
ora, mo ngatikōwhiri tāua tāua
E motio ana koe ki ora tāua
i te wa o te rōe mōhanga

Kaore au e motio.
Kei te ora a Wi-tipuna?

Kaore au e motio
Kei whea ora-
Kei o M. Kōwhiri

no reira tahi taha ona
Na te whea o tūpuna rau-
pātū i tēka ai koe ki te
poraka nei?

Na Tūpuna one Poho-
korua, ara na Tūpuna
Herangahā aia no nga
hiri? Ae.

I whea te hiri tūatāhi
I mānanga Pōhātū
ko te hiri tūatāhi tēka
hia N. Kōtore

I roto ko tūpuna i tōna
hiri? Ae.

I te hiri ano aia i te
whakamūha? Ae.
Te hiri aia i Ruamano.

Ae i mānanga hiri i te
hiri, i
I mānanga hiri ano aia-ae
Na te whakamūha a Mahiri
i hiri? Ae.

Howai tōna wahine
Kaore au e mohio
no wai te wai i kairangi
nei nga parapara.

Ho Mahiri, e whakamū-
ha ana au ki nga
kōwhiri o Witiupuna ko te
poraka nei, ahakoa nga
raupātū.

E wai ranei nga wai o
Kairangi ki te poraka nei.

kaore

He aha te take? He kore
onahinga wai i tēka pora-
ka. Kaore anā ara tūwhiri
Kopu kiwi, kopu tūna ranei
E ngari pea nga wai o te
mahi? Ae. Ko Mahiri. ko
tōna tāmaiti, ko ia ko te mi-
hi kore rāua atū
Howai nga hapu rāua
enei raupātū?

Ko te Wewera kōwhiri ko
Ngaitūwhiri, rāua i tūmā te
hiri ki te Pōhātū, he wai
nga tēka no te Wewera i muri
i wa ka wai kōwhiri a Te.
Wewera.

Ko te whea. ko Tamateahi-
moana wai e kereme ai
koe. I mānanga i tēka hapu.

Tūatāhi tēka rau-
pātū one te roto tūmā o atū pa-
keke.

He aha te take i whiriwhiri
ai koe. ko Tamateahi-
moana ko tūmā. he kereme i te
poraka nei i kore ai koe
e kereme mo tūmā kōwhiri

He wai kōwhiri ana hapu
mo tūmā, ko Ngaitūmā te
tahi o ana hapu one te
Wewera.

He aha koe i kore ai e wha-

Kaava ia Te Urewera mo
tōu?

Taku mohio i penei au
i mangatahau te riri mutunga
ae. I muri i tana kowiri
i roto ki runga i te whenua
nei? Ko Ngatikōwhiri, N. Tama
me te Urewera mo muri
raua atu i tana riri i
roto ai ratou i reira

I muri te riri mutunga
i whakarereira me. ae. Ina
mua a Tīpikau, kaore ano
i mohio mo te wa i taku
koro Katahi ano ka m-
hia. Kua mohio i mua atu
o tawhā whanau tōu

Ko wai ma nga tangata
kae tuatahi ki tana po-
raka?

Ko Urewera, ara ko
Tamaikēka ko Aporohama
mo Ngaitōwhiri tenei he-
hāpu mo te Urewera me
Tairāpa hoki, he tino tanga
tō tenei.

Ke kore ma koe i tenei whe-
nua mo te Urewera Katou
ae.

Ke ngari kaore koe e whaka-
tu tōu? Kaore.

I a wai te whenua nei i
mua. I a Ngatikōwhiri

Ke huanga ratou mo te Urewera
ae.

Ke huanga ana ano rānei ki
etahi wai ke atu ia N. Kōwhiri
Kaore kē.

Kaore a Tamaikēka ma i
tō tangata runga i te po-
raka nei i tō ratou haere-
nga mai ki reira.

I mate atu ma koroua
ko Maunga Pohatu.

Ko wai te whenua i riri i
tana raukōwhiri?

Ko te rohe kua oti ia au
te tōhūtū te mutunga ia
Tīpikau nga tangata o te
whenua nei ka whakata-
koto rohe. raia ki te poraka
nei ma te Pūhū i whaka
takoto nga rohe.

Ke ranga o Tīpikau i whaka-
takoto rohe ano aia?

Kaore, mo te wa i roto ai
nga hāpu nei, Katahi ano ke
hohorohea e te Pūhū, e te
Marama me etahi atu.

Kowai ma nga tino hāpu
o Te Pūhū, o Te Marama
me etahi atu i wai ki te
roherohenga o tenei poraka

Ko Te Urewera, ko Tai-
whaki, N. Hiri me. N. Tama
Kaore ano au i whanau

Ke Ma...

noa kua whakaratatohia
noa tū atu te rohe.
Kōwhiri ana ngā tangata
o tetahi taha i hara noa
ki te whakaratatohanga
mo tenei rohe.

Kāore e hōia atu. Kōre
māua he tangata o te
taha ki Waipapa kōre māua
ko whakaraha anake. i
māua a rere ana. māua te
Puehu mo tana rohe. i
whakaraha māua e
hara i Ngaitōkoro.

Takawa N° 2.

Paraire Macha 5/29

-Tijikan + by Lowry-

I tūhono a te Hautatenu
ki koe. e whai māua
ana koe ki te poraka me
hounga a te Pāpuni
utuā ana e koe. Ke. Ki te
Wera. mo te whakaraha
hoki koe me te Wera?

Kāore au e mohio ki
te Wera, engari māua te Hautatenu
hoki au i whakatohu
mai ki te Wera e māua
ia ki te Wera.

E māua māua ana i koe
kāore a Takawa i māua
te Wera?

ae. kōre māua atu aia

i māua ki te Wera.

-Tijikan + by Lowry- Hautatenu
ki te mohio kōwhiri te māua
na tenei poraka a te Wera?
Ki te taha ki te mohio
Hautatenu kāore au e mohio
ki te Wera kāore atu ki te
Pāpuni. Kōre māua kōi
māua te Wera Takawa, i māua
hāpū o Te Wera. ko Ngaitōkoro
me Ngaitāmarokē.

Kōre māua hāpū anake.

māua māua te poraka māua
Kāore au i ki māua te po
raka kōwhiri māua engari
mo te Wera.

Hei māua māua māua māua māua
Wera ko. māua māua māua māua māua

Ko te aitia māua māua māua māua
tetahi e māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua
he māua māua māua māua māua māua
ko kōre māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua

E māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua
e māua māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua

I māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua
māua māua māua māua māua māua māua

De he ouca Kohuru nam.
I te ora ranei a Tiphara
i te matenga o Matia?
De.

E mohio ana koe ki te
take o te whakatohea
o te whakatohea i mate
ai a Matia iu ratoru.

Kaore au i mohio
E mohio ana koe kia Ma-
kawa mo te whakatohea
I rongo au ki tena
ingoa.

I whea a te utanga-a-ma-
daki i muri iho i te riri
a te whakatohea?

Kaore au e mohio i Kuranga
ranei i te Wera ranei.

I whea koe me o tipuna
i muri iho i te riri a te wha-
katohea?

Kotahi whakatiwhanga
rangata i muri iho i te
kohuru mo Matia ka
whanau au.

I whea o tipuna i muri iho
o tena riri na?

I riri e kato ana
Kotahi.

I whea o tipuna e moko i te
wa o tena riri?

I manunga Pohatu.
Mo whea te wahi i mate.

mai a Matia?
Mo Matia tonu ake ora o
patanga i gra ai koe ki te
poraka nei?

De
Kaore au e mohio, to take ki te
poraka nei?

Kua oti atu atu take ki te
koti
Ki te mohio e hia nga rangi
o te whakatohea ki te Poraka
e kore me nei?

Ke te haerenga anake i
mate nei a Matia
Ma o tipuna iho ano ranei
to rohe e kore nei?

Kaore au e mohio, tonu tena
rohe.

Kaore koe e mohio ki te riri
a te whakatohea i te katiwa
o te Houparia me Manunga
Tahere?

Kaore au e mohio.
Kaore ranei koe e mohio
Ki tetahi kaupapa a te wha-
katohea i te katiwa o te
Wewera?

Kaore au e mohio
Kaore koe e mohio ki te
papakura a oke hapu. Ki
te Ahikeru?

Kaore au e mohio
Kaore ranei koe e mohio

Ki te maipatu a te wha-
katohu i mate ai a
Teongaiaho ki te Wera.

Kaore au e mohio

Etia pehea ana te whaka-
takitotanga o te rohe e hene-
me nei koe?

Na ake mataua tena
rohe.

Na katoa ano i whakata-
koto. Etia kaha ranei i te mea
no mea tena rohe?

Ko mea rohe tonu iho
na ake mataua.

Na katoa ranei ano i te
rero mai kua au. Kaore
ke Rangata i tetahi iwha
i tetahi iwha i owha ana.

Etia pehea ana koe ki te pito
o te rohe e maui nei i te
mahi nei ara te raina
muri?

Na katoa te rohe i te
mata i Puketurukuru. Ka
atu ki te awa o Waipawa
ia Teohakahu te awa.

Kaakituri mau atu ki Mangu
Kohomaka. Na te krewera te
ma rohe.

I Rapoto a te krewera ki
Tuahua Poraka.

Kaore ia Kahungunu
kua poraka. me Waipawa

He aha koe i korero ai i ma-
rahi e pa ana au ki te Wera

Na katoa kupa i homai
kua au. Ko te whakatahu koto
tena kua au, no runga i te
ki tanga iho i kore kate au
Ka whakatahu nei au i tena
na. Kaore ranei a Koutou
korero whakawiri i tena no
mo te whakatahu ia te katoa

Na katoa koe i mohio ai
he kore kate ona ki te Wera.
Na katoa ano i ata tiro iho e
he ona katoa kupa atu no
te mea kore rawa tena
rangata i katoa ana ki te
Wera.

Etia katoa ranei ana ranei to
korero e ki nei i tonu au
kua homai kua au a te Wera.
I katoa kupa me katoa
atu au ki te Wera.

Etia mohio ana koe ki te pe-
retura a te A. Amahahi
ki te poraka nei?

Etia mohio ana au. Kua a
katoa kupa i te Wera.
no katoa kupa, te ara
whakatahu. Ngamahi
me Ngaitamarotai te iwi
i kupa i reira, e rua nga
whakatahu ki te ora ano
nga wai kei o Te Atanga-a

Mahaki.

He wahine awa morhu

2. P. H.

E mohio ana koe ki te roa
kereme a te Pahihi rana
ko te Mui?

Kaore au e mohio
kei whea te mutunga o
ta rana kereme.

Kai a Tamateoha
Kaore koe i kite ia
Paora i etahi mahi.

Kaore au e mohio
Kaore ranei a Le Mui
i Totungu ka ki mai kia
mutu to korero.

E hara a anataw korero
i te mea ano te Poraka nei
Yahora W 2

Wipere. (worn?)

Ho Turanga tawo Kaurangi
Kahungunu te iwi ho
Hingaanga te hapu.

Kua ki a Le Hautakone
he rauapatu rana ki te
Papuni. Ho Mahia te
apata i mate i ki ano hoki
a Lipihan, he tate rauapatu
ano to na ki te poraka
nei - ka korero au ki nga
rauapatu, e korero nei nga
kechi ho Hingaanga te
Lipuna nona tena whenua

He Lipuna he rauapatu he
atua ka roa nga tate o
tena poraka.

- Ho Hingaanga
- " Tikitei
- " Kawaete
- " Ngoringoi
- " Pourangahue
- " Witekawai nei
- Le Mui

Mahia

Ho Lipuna.

Ho te Tangata tena i kohuru
ta nei - ho Mahia ko Ma-
lahou te tangata rana i
kohuru, te Tangata rana
te korero ko a Patua Te
Waru; no Tamu uranga ko
matahou no te Whakato-
hea ko tana wai e ora nei
te Awanui. Tetahi o ana
kohuru a tana ope ano ho
Tuterangiwhaitiri rana ko
ana taina i patua ki te
Koupara, no te wharau-
Akai nei kohuru nei i
kohuru nei. I hoki mai
nga kai kohuru ki Orotu
nei, onuri iho ka hoki atu
ano, ka to te patanga i reira
Ho N. Rana. N. Maru nei
N. Hingaanga, o te kaha
kia N. Kahungunu nga

hōa riri o te whakatohea
 ka hinga ko māu no te
 whakatohea, he mea hē pare-
 kura. mārie kotahi rā ano
 te mea i mate mātū tōu atu
 hōki ana māi a te wha-
 katōhea ko te Pāpuni tāua
 riri i haka a Te whakatohea
 i reira me ngati Kahungunga
 ano, i mui ka whakatohea
 tōu atu ano e te whakato-
 hea he ngati ite mate o
 Kāmāu ka hinga ko
 Mākāua no te whakato-
 hea heoi rā ano ngā riri
 ki tōa wahi Kāore he mōho
 a te whakatohea ki reira i
 hōki māi ano nātōw Kāore
 ano hōki i mōho i te Kōwhiri
 pōpō i mui māi ka
 Kāore ano he ope rā te
 whakatohea ko tōa ope me
 Malatōw te Pāngatā mānā
 tēnei tōnonga iā Malatōw
 rā te Matangi mānā ko
 Rinehoia, te Pāngatā e
 ka Kōwhiri rā ko te
 Rātāua he papa no Kāia
 Whanga he rangatira
 no te Mahia no M. Kāhu-
 ngunga tēnei rangatira he
 māhā ngā Pāngatā i mate
 i tōa Kōwhiri. I te Mahiri

Pāua Kōwhiri. Mui tō Kāua
 rā ki te riri ka mate a
 Malatōw ki te mānā rā
 ko Waikōwhiri ko te Pāngatā
 whemua I a M. Kahungunga
 me Kōngowhakaatā, me te
 hōkinga o te whakatohea mānā
 runga wāka ka mate a
 Malatōw te mānā i ana
 riri Kāore Kōia mui i mōho
 ki te potaka me me mānā
 huanga e ora me, me te Kōwhiri
 mui Kāore i mōho ki te potaka
 me Kāore ano au i etahi
 pākanga, me runga ite
 heringa māi a Takūwiri
 iā te whakatohea he tōa
 Kōwhiri mānā Pātāua ko e
 me riri Kāore no te whakato-
 hea me mānā ka mātū i
 mui i tōa ko Kōwhiri he
 pārewhiri, Kei Tūrangā mānā
 Te whakatohea me te Pāngatā
 Malatōw e tōa mānā ki te
 mānā o te potaka o Kōwhiri
 Kōwhiri Malatōw, ko ope rā-
 ngatira o te whakatohea i
 mate ko Pātāua mānā
 ko Malatōw me Takūwiri
 e hāra i te mea mānā riri
 i Kōwhiri mānā mānā
 whakatohea i Kōwhiri ake.
 Mui tō ko te Muihanga

he Juarichira ano ma te
 whakatohea me te tahi
 taha o te Itanga a Mahara
 ka whakohia ki te tahi
 taha o te Itanga Amahara
 I muri i tenei ka tihina
 te whakatohea, engari Pōtiki
 ka haere ki Turanga ki
 te riri ki te Itanga Mahara
 ka tihina e tohu tipuna
 ake he kai owhina mōna
 he ju te raka i te riri
 I riri ki Kēkēparāra rān-
 matia ana te pa a hemo
 iho i te itai ko te tahi
 ngata e tōno nei i te
 whakatohea ko te Awariki
 mo nga Pōtiki, te matenga
 o te pa na i te itai kaiti
 kaata whakaputa ina ki
 waho ra whakawaranga ana
 ko te Awariki i mate ki
 riri a karotaha mo tona
 patunga i Sawhaki - mo
 nga Pōtiki, me te Mewera
 a Karotaha ko Mahara ko
 Ruru me Whaiia, ko Ruru
 te mea mana i tino kopu
 a Sawhaki, he Turanga a
 Sawhaki, mo M. Kahungunu
 ko te riri mutunga tenei ki
 tona wahi o nga riri whaiti
 kanga ko te riri mutunga

tenei i tenei taha ko tona a
 Kuru. Kaore he tahiwa mo
 tauru e oho ai ki tenei
 Juaraka. Ko Kēkēparāra e ma-
 hea e tōno ranei hāw ka wha-
 nau nei mo kati mo te (1837)
 I whanau ai au. Ko Kapene
 Mariki te itai i tona riri i
 tahi taha kua pakeke nei ka
 ore au i ki te e oho ana a
 Takuru i te poraka nei i kite
 au ko te riri kanga mo e o-
 ho ana heoi nga mea i
 kite au ko ki tipuna me
 ona iwi mo i te wa i ha-
 nga ai te tahi whare, ka
 ara kua mo ki Turanga i
 tahi nga iwi katoa ki te
 patu hui, he kanga nga
 tangata mate i tona whare
 me te kanga a he mo nga
 tangata o te mo nei i tae ki
 tona hui - ko nga mo me
 me nga tona mo ki Li-
 puna - mo te Papiuni - kua
 Ngatira mo mo Waima-
 ha - te tanga ake ki Turanga
 ka karangatia ko M. Kinga
 nga tenei te haere nei ka-
 ore i kua ko te Hautakuru
 tenei ko te rangatia o M.
 Kinga nga, i te tahi i taitia
 ai e au a Whangaroa Matawai

me tuaahu ka tae ake a
 Wi Tūpuna ki Turanga-
 ka ki ake kiā au kiā
 Katiā e au nga ruri e
 eke ana mo te wa Poraka
 mo te mea e hihiatia ana
 e Tamihana ma ki te ruri
 he wehi kei ruriā ka ko
 tu tā ka hokona i omoriko
 ka tonoa atu e Tamihana ma
 kiā Wi Tūpuna kiā whaka
 ake kiā ruriā o Waiāra
 me Waiāra, te Papurū
 kei papatū - I noho tonu
 nga tangata ki tenei poraka
 a tae ana mai ki te wa o
 te Whakau nei Katati
 ano ka marama nga wa
 o ana to ratou ma pa
 noho ko te Puketapu. he
 pa waara i te tahi pa
 kua horia e te wai ko te
 pa irunga o te hiri kei
 te tōru nga waara no
 te Kingaanga ana pa.
 Kai kōnei tahi o kōna
 kapa kai o te kōreora.
 he tangata rangatō ana
 wai, ki tenei tahi kaore
 au i kite ko nga matua o
 te Takuru. e noho ana i qua
 pa. ahakoa e rua e toru
 ranei mano tangata

o tēra wahi e kore rawa e ki
 i reira a Takuru. ma I
 kite tangata au i nga kōreora
 i wahi o te pa. i Erefleti. ano
 hoki e tahi e noho ana e kore
 rawa tetahi tangata o kōreora
 e tōro iā Takuru tenei po-
 raka; a reira ratou ko ana
 matua ka pēra ano hoki
 te ki a nga iwi o Whakā-
 tane, E ngari ka whaka au nga
 tangata ki tēra e ki nei i
 māte ki reira a mākaia a
 ka māa i kōhurutia ki
 reira a mākaia mākaia
 he tōro ko Takuru ki reira
 te wa iā e haere ake ki te
 tōro i nga rohe o Waiāra
 me Turanga. - kaore au i
 tae ake ki reira whakaitia
 ai i te onema rohe. mo
 ana tahi mo tēra -
 kua tō na ake ake ano i
 ruri o roherohe. hoki - ko
 nga rohe e tahi o ake poraka
 nei e tōro nei ano mā
 māa - I te ruri o Mōtu
 kaore iā i tae ake ki te
 kōreora. mo reira tae ki te
 Waiāra mātawai pēra ano
 tae ana ki te ruri o Whakā-
 reketi. Pēra ano tae
 ana ki te Whangaroa māta

Wai hera ano kaati iunga
 i te patai a te koroa kia i
 mo te mapi nei ka ki ia
 ko ana rohe era. Inchemea
 he take tonu tera ia e haere
 ki te kause haere i tonu wai
 kaati kutua ana e ia mo
 te kauri e wai haere
 moa atu i runga o atau
 rauri o atau poraka nei
 e hara i te mea he ki moa
 naku, engari he whatakore
 rawa naku ia ia ko
 tawhaki mohi oia tetahi
 tangata i tonu kia kore
 nei ia i ratou o te po
 raka nei, kia mana ai
 tonu wai ko oputu tonu
 nei te kauri o tawhaki
 a pakeke moa nei ka
 timata take korero
 mo te kochi a Heteraka
 e whatakore ana au ki
 etahi o nga tangata
 mate nei ki te papuni
 e korero nei a Lipuna
 ara o N. Koroa kia ia
 ko te tūtanga o ana wai
 ki tawhaki i runga ai ki
 oia pakeke. me Wi
 Lipuna ano, tera tetahi
 hapu ko N. Tawane mo
 Whangarua. mo te rau-

tūtanga mai ia ratou ka
 heke mai ki Haukarewa
 ko N. ite Wahanga etahi ka
 tūtanga mai e Mahia ki
 te Papuni moho ai ko N.
 Hinganga me Mahia
 i reira tonu e oho ana.
 Mo te wa ka mate a
 Mahia ka oho N. Kane
 me etahi o N. Wahanga
 ki te Poraka nei iunga
 i tenei ahua, ka poutia
 Temihi mo te whanga
 o nga hapu ra i reira ka
 putu tonu ki kia tenei
 tana ahi kia tawhaki
 wai mo te mea e onamama
 ano tera kino mo te mātanga
 o Mahia kaore i ngataia
 ka mo rawa ko Makawa
 kaore au iunga i tenei
 ko tonu kauri ko te Pa
 puni engari ko tonu
 tenei nga i te ahi ko N.
 Hinganga i reira tonu
 e kore hoki ia e kaha ki
 te ki kia tenei ko ratou
 ahi mo te mea he tamaiti
 ano orana. a Wi Lipuna
 e hara ite mea he tupare
 kura ana wai engari
 tenei korero atu ai ka
 patu kaore matou e mohio

X

mo Wi Lipuna teni hapu
 a N. Kotore ingari ma
 te hrewera ora hea i
 hapu Pa anataw i motio
 ai ko N. Hinganga
 ko N. Hinemanuhiri me
 N. Lapua nga putanga
 o teni iing i putua nei
 mo N. Torne i kite au i
 nga rangata e ora ana
 ko Lektimana hapu ko
 Tamihana Te Puahoro-
 maku me Turikara-
 E kara i te mea he tino
 whakake naku ia N.
 Kotore ingari ko N. Torne
 te hapu i rongu ai au
 mo reira nga rangata
 i putua nei. Mo teni
 Lipuna ko Kotore mo te
 whenua katoa nei. ko te
 rangata i rongu au mo
 teni hapu a N. Kotore
 ko Ratanuhiri Pukana
 ma tawu ringaringa ana
 tana rangata i hopu i
 te Kouhau nei i taw
 hon ana au he teni
 hapu kia N. Kotore

Tahora W. 2.
 Katarere Mahe 9 29
 Wipere (aworn).
 Hei au mo te hapu e kore

nei e te hrewera ko N. Kotore
 ko N. Torne me N. Lewahanga
 tana hapu a N. Kotore - ko teni
 Lipuna ko kotore he mea ti
 nihanga e ia tana atua.
 hea hewere kia ora ai ia
 i mau hewere hotei ia
 kati ma te hrewera i hapu
 ki tana hapu i mate nei
 e kara ia mataw ake. tetahi
 kore ake o wanahi nei
 ano, e mea ana au kia
 ata whakahangaitia mo
 tawu he ko te Awamui te
 motokopuna a Matatou ko
 te tino motokopuna a Ma-
 tatou ko Teora Tamata-
 rangi he motokopuna tana
 nga whanau. he a te A-
 wamui tetahi o nga mea
 i mahue ia au o te po
 raka E. He pa wara kai
 te tino mo ko Pukerewarawa
 67. te ingoa ko te atua?
 o nga putu o Tiphau e
 kore nei he kohuru tiki
 au ai kotahi e ruu i te
 wa kotahi I mate i awamui
 kohuru te Awahine o Ma-
 hia a te ano-whakawau me
 wharowhara, pa ana te
 mamae kia Wi Lipuna
 mo te matenga o tana atua

me he mea i mate ko nga
 tane anake e kore a Wi Ti-
 puna e powiri he mea wha
 kamii hoki tena ano te
 matenga o Mahia Kai te
 matenga o Te Anu me wha
 rowhara katahi ano ka
 ara te haki na ko te pa-
 pakai ka hinga a Tehu-
 roma tetahi o nga ahua
 e kore nei a Tipihau ko
 Hamoakau tetahi i mate
 me te hiko me etahi atu
 ano tokomaha i hoki te
 ope a Wi Tipuna ki
 ratou Kainga ki Te Puke
 tapu me N. Kua. Kahoki
 ki reira ano me toku tipuna
 onuri iho ka tu a matua
 ano i te ope o Wi Tipuna
 me e tahi ano o N. Kua
 ngungu me etahi o nga
 kapu o te poraka (C) ki
 te Papakai ka hinga
 ano ko te hrewera ka
 mate a Papakura i reira
 he rangatia ko Tuwa-
 rawata, tetahi parekura
 ka. maui ko Tuwha i
 reira te tamahine a
 Tipihau i moe a Wha-
 ia Te Puke, taua tipu-
 hau, ma te onuri iho

ka hoki onai ano te ope
 Wi Tipuna ki o ratou na
 Kainga I onuri iho ka
 whakaitianga atu ano
 e taua ope ano ko te
 hapu ake o Wi Tipuna
 ko nga motokopuna a Tou
 rangatua ko te taua hapu
 ko N. Hingaanga ko Tuwa-
 hana te riri o onuri iho
 i nga riri e rua o Te
 Papakai Kei Turanga
 tena na Rongowhaka-
 atu nei N. Te Rangia o
 Turanga me etahi o
 Teuwhera i a ratou ano
 ka hinga ki reira ko te
 huariki he rangatia
 me te hrewera Te rangi-
 tua o taua taua ko
 Mawri he iwi te haka
 atelana ko toku iwi
 kaore he iwi i mate ano
 a Mawri ki reira ka
 ore he onuri ko nga
 mea anake i haere ki te
 utu kai e ro pea, te
 whakarauora o reira ko
 Te tamahine a Mawri
 naku ano i whakahoki
 lana motokopuna ki Tau-
 ranga ia Kua moe i te
 taua a Hori Ngatai

Muri iho ka whakaitia
 ia aho e oho hapu nei
 nga onokopuna a Pū-
 rōngahua ki Maunga
 Pōhēu ara ki te Pū-
 kai ki te riri ano kia
 hewera. i tutaki te
 ope a Tūpūhau ki te ara
 i tenei ope katatū
 ka riri ia ka mate a
 Tūpūhau na tōw tūpūhau
 tōw ake ia i wero
 te hinga o Tūpūhau
 ka whate tona ope ka
 whāia ka mau ko
 Tūpūhau. ka hātū i
 reira na tōw tūpūhau
 ano i hātū tōw. he
 rangatira anake rana.
 pōhēu

By. Cook. No muri nei riri
 i nga riri i muri iho
 i tenei riri?

He Manawaru. Kei
 Ruatāhuna ko tenei riri
 kai a M. Kōhūngūngū
 Kōhū. Kia te hewera
 ka hinga ano ki reira
 te hewera. Muri iho i
 tenei ko te riri ki runga
 o Mōhaka ka mate ko
 Korōki i te wa ano e
 takoto ana i runga o tōw

onate. ko tana riri ka
 ki ake kia te Pūhewa. no
 te hewera ano tōw
 hōhāia te rongo hēra.
 ia ana. a tino mau
 te rongo nga rangatira
 o Tūranga me te wai
 rana me M. Hinga ana
 i tōw hātū ki te riri i
 Manawaru ko te wa i
 tino mātū ai te oho o
 tōw tūpūhau mana nei i
 hātū a Tūpūhau me te riri
 ki Kēkēparāoa ko tōw
 Tūpūhau me tōw hapū
 oho tōw ki te pōhēu
 nei i etahi wa ka hōki
 ano ki te waiwā hāre-
 re ai a ka hōki mai
 ano. ki te whenua nei
 i pōhēu au i oho a rānau
 i te tūhāhā o Mōhā. ka-
 ore i kōwhiri ake e te
 hewera ki te Pūhewa e
 ngāw ki Tūranga mōw.
 ko Kōwhiri mā ano etahi
 i tōw hāre. i oho ki
 te Mōhā, i te tūhāhā
 muri iho ka hōki ki
 wāerenga-a. hēra i kite
 ano au i te hōkinga mai
 ka tōw mai ko tōw tūpūhau
 e oho ana i te Pūhewa

a ka owho Tama tuahine
 o Mohi a Whakaitahi ki
 reira hei kōka kiā Wi Tū
 pūna tō korua ratou ko
 te whanau i owho ki o
 Tama kaore he tūngata
 o te kōwhiri o owho ki
 reira i ki a Tūpuna ko
 nga tūngata o tōna
 whaea o owho ki reira
 he tōtō rawa atu nei ko
 tāwā rongō tenei ki nga
 tūngata o tōna wahi i
 na moa ake nei au i rongō
 ai kiā Wi Tūpuna pūna
 ano. I na tātā nei a
 Wi Tūpuna i onate ai ko
 Tūpuna o owho nei he
 tūngata oia Kōwhiri. oia
 Whakaitahi tōkorua ki
 te Wairoa he tūngata ko
 tāwā kiā Tūpuna he tūngata
 i owho tōna nei ki te
 Tūpuna ko nga tūngata
 enei i kiā nei e Tūpuna
 he Kai Tūpuna o tōna
 rangā ki rangā i te
 poraka nei me he ra
 e kōwhiri nei e Tūpuna
 mo rangā ake ano i te
 poraka tōna wahi nei i
 te wa kua onate nga
 riri ka ara te whakaitahi

ko Wi Tūpuna ano ki te
 mahi i nga tūngata o te
 roto o te Tūpuna ki te wha
 katū ratou ano hōki ka
 rangona he hui nei te
 Wairoa oia Tūpuna ka
 whakaitahi ano a Wi Tūpuna
 he ratou mo tōna roto
 oia nga onate o te awa
 o Tūpuna kua ai ano he ra
 hui mo nga onate o tōna
 he whio nei te tūngata a ko
 oia tūngata ano nei
 tūngata. ka kōwhiri au mo
 te roto i kiā nei oia
 Tūpuna kiā te tūngata
 i kiā ai te roto i te Tū
 puna e hōki i te tūngata
 e hōki i te tūngata ma nga
 tūngata te onate o te Tū
 puna i tōna roto he hui
 nga wahi i hōki i te tūngata
 tūngata o tōna roto o te
 Tūpuna ki tāwā whakaitahi?
 ake mo te tūngata 1804 tūngata
 ki te tūngata 1806. i tūngata
 ai i onate tātā iho hōki
 ka onate au ki te tūngata
 rongō oia ma Tūpuna
 i wahi ake oia i tūngata te
 tūngata o tōna tūngata ki
 te tūngata i te tūngata e roto
 tūngata hea te tūngata mo te

rerenga o Tāua Tāniwha
 ka tūhono te upoko ki
 te kohatu whati tonu
 atu te orio, ko Tāua
 Tāniwha i Graa ki Wha
 kaari kei Tāua mai i
 Nepia ka korero au mo
 nga pititi ko E nepiti
 kei waho he kairi, he
 pititi he aforo kei reira
 kaore he tātē haramai
 i Mounga Pohatu ki
 te wāwā rawa, ki Tu-
 ranga rawa kei Pititi
 ai he pititi kei o Pāua no
 reira ano na ratou
 tonu i Tāua he pititi
 ki te manuka ko te
 tahi wahi o te Poraka
 nei i riro ki te poraka
 o Tūwha, i noho tonu
 a Wā Tūwha kei te po-
 raka nei me Tōna uo
 no te wa rawa o te Hau-
 hau nei katāhi ano ka
 marara. ite wahi.
 Kahore a te mēwera
 noho ki te poraka nei
 me Tūwha e tū ana
 āna korero e korero ai
 engari a, Mōhi mā me
 Tūwha hōki, e hāra i te
 mea he hūna mātau

i Tōna noho i reira engari
 he kore tonu orona i noho i
 noho i reira. Mēmea i noho
 he noho noa, e hāra i te mea
 he noho i runga i Tōna rau-
 tu ko te Arakopitepites ano e
 te mā kei Turanga he kai
 nga ano e Wā Tūwha kei
 waho tātē o te poraka nei
 ka ahū atu ki te wāwā i
 mōwi ite Hau hau nei, ko
 te mahi kei ana atē e
 māhia ana ki te poraka
 nei, a kei Tētēmatā ano a
 i māia nei te whakanoho
 haere, engari kei waho
 tātē mā o Tāua poraka
 ko Mōkōriā e hā ana
 ki te Hau hau mo te
 mēwera a Mōkōriā, he
 noho Tūwha te wahi i
 tu nei te pou a te kōoti a
 na M. Kinga ānga
 māi ano māia i hūa
 ko Pakarakeke tēnei
 ingoa he mea māi māi
 nana he ingoa mo reira,

Tahora, 22nd 1889

Mahe Māne 11th 1889
 Wānanga a Wipere
 ko te noho i Tētēmatā i te
 kākahu o Mōkōriā tātē ki
 te pou ātā Te Wera

ma Ngatihingaanga me
 N. Rua. Kei te mohio
 ratou kitaratou rohe
 E hara i te mea ora
 tetahi iwi tona rohe
 mo te ki a Lipikau i
 mate a te Whakaaha
 ki te Poraka nei ara
 ki Ruamano a i patua
 e ona upuna ki reira
 ko tenei tangata ko te
 Whakaaha ma tatau
 nei i mate ai i mate
 tapapakau moa iho.
 I te wa i patua nei
 ai oia Lipikau ka
 kua ia i reira i mau
 herere aia, ra i kua
 ano ia kua hoo hoo
 ato ki te kowiri ki
 nga iwi o raro ko
 te maunga o te w
 hakaaha ma nga
 iwi nunui tonu o raro
 e hara i nga ope a te
 uruera ko te uruera
 he tauru moa ato ki
 wto i ana tonu ko
 ana tangata mana mo
 i ma mai e hara i te
 tangata i tuku mai
 tetahi e hara a te Whaka
 aha i te tangata e pa

ana ki tenei whenua. ko
 tona iwi ko nga tangata
 o Tetana o Mohaka me
 nga wahi o reira ka pu
 ta ona iwi ki waho ka
 tu kore he takeanga i
 mauria mai ai hei take
 korero tenei tangata ki
 reira tetahi mehe mea u
 mana tenei rohe e ra
 au e haere ki te whaka
 hangai i te rohe o Zwaahu
 I te wa kore ano he
 rui o Zwaahu ko kati a
 ano tina poraka hui ki
 te Papuni ko te kati wahi
 o tina poraka mo Zwaahu
 mo Ngatorua ra kua
 karaiti ano kia ratou
 kore i tae he kupu he
 aha ranei a tetaraka
 ma mo te rui tae ki a
 te kootitanga o Zwaahu
 E whakaro ana au ki
 te whakateka i tatew
 rohe i tatew korero mo
 Pohokona ma, ko te ti
 kanga mo te Papakai
 tawira aia i mate ai
 ko te maunatanga o te
 nei whenua iwi o Lipuna
 mo te whawhai ano i
 mate nei ra te Wakaana

Mo reira ano i mutu
 ai te noho a Lapine
 ma ki reira ko te tau
 e ki nei a Lipihau
 no te hauranga o Te Wai-
 wera ki Turanga. Kua
 tapu te aporo ki tana
 poraka no muo iho i
 te tau i hoki mai ai a
 te Pihopa Ingarangi
 ko tana rangohanga he
 waiapu mu i tana wa
 a ko Wikitoria te wahine
 i mate i tana waiapu
 ko te wahine no te
 koruera ko te tane no
 Turanga kua tapu no
 atu te aporo me te pititi
 ki tana whenua kua wai-
 puatia nga mahinga
 tauhito kua kapi hono
 atu nei wahi atu pititi
 a Ohana. me etahi atu
 Kainga ko nga wahi
 whakanohe hoki a Teu-
 pine ma ko era nga
 wahi whakaiti hoki
 nga pititi

Tahora No 2.

Wipere + by Hetaraka
 E whai mutae ana koe
 ki te poraka nei?
 Ae. he tipuna ko te

hokotataramoa ia au ake ko
 tana 68 he karakete ki
 reira, ki te tākirihiā te
 mō ka kaininga he meka
 moa iho. Kaore i tino muo
 ko wai te tipuna

ko Matariri

" Rerua

" Tekehe

" Te Shuteaukei

" Riri

" Wi Pere.

Ko Pera karo te tunga
 o te Shuteaukei, ko te tanga
 ta tana mana a Lipihau
 i haki, i ki ra ano au
 ko tana pa noho ko te
 Puketapu-

ko wai te hapu?

E wha ake hapu ki
 tenei poraka, ko te hapu
 ki te poraka nei?

ko ngatitihine manuhiri
 I raro iho. ko Ngatitihinga
 nga, iroro iho ko te wha-
 nau a Pourangahue. ka
 eke kia Wi Lipuna-

I putu mai te tipuna
 i whakapapa nei ia M.
 Kinganga?

Ae.
 Me whakapapa mai e koe
 i runga ia M. Kinganga

Inaia nei? Me aia wa
 iho tenei kia aia patia
 e au ki ake hou. Ko te
 papa o matariri te mea
 e ngaro ake nei ia au
 te ingoa, e kore au e
 pai kia whakatumā pa-
 ranu moa au e maia mi
 He aha te maatea a to
 tipuna ki te waiho ake
 nei? Ko te harareke
 anake e kore nei au
 me a ratoru maninga
 kai ano, hevi te mea
 e motio ana au ko
 nga maninga kai.

I noho a Kerewa ki te
 Poraka nei ko te koro
 Kaore, ia Pera Kapo
 Kātahi ano ka noho ko
 wha nga maninga
 a to tipuna?

E tata au ki te
 maatea b8.

Hevi ano nga maatea
 a to tipuna?

Hevi ake i motio
 ai kei wha te tohu
 a te kōka a to kua?

Kaore aia e noho ki
 riria ngari ko tona te
 ngaane.

Kaore a te Shukapuki

I noho i te poraka nei, engari
 a Pera Kapo.

I noho ano ranei to whae
 ea ki te poraka nei
 Kaore engari ko tona i
 ko Pera Kapo. I haere re
 atu tona papa ake i
 Kona ano ki nga riri
 a he marohiohia aia
 ki te riri kaore au i a
 noho engari i mana au ia
 ki te whema nei.

Ma to tipuna me nga
 iwi o te poraka nei i tuku
 mai matu e whakahaere
 na to ratoru motio hoki
 kei korei ahau koria
 ratoru ka noho mai.

I kei ia nei koe, e mana
 ana a Paora Shingyi ki
 te poraka nei au.

E motio pea ana koe koria
 a Kātahi o nga tino ranga
 tino o te Māwera? Au, o
 reira me ngato Kirianga
 nga, ki te kōkōtia nga
 whema o te Māwera ka
 mau tona mana ranga
 tona ki tona aha kua
 mate aia koana wai i
 tae mai kia au kore
 ai? E motio ana koe
 ki te tae o Paora i runga

ia Kingaanga?
 Ma latau waiteorero
 e whakapapa, engari he
 uri ia mo Kingaanga
 He aha te putake i mo
 hio ai koe. Ki nga ko-
 rero mo Paora Kingi
 i te kōwhiri nei?

He te whewera katoa
 he aha i mo Kingaanga
 Me te korero o Le Pou-
 ko Paharakeke.
 I rongo rapua koe ki te
 tangata waiho nei hoi
 korero moau? Ae rongo
 tonu au kia Wi tipuna
 Haore koe e mohio na
 Lemihī i whanaunga ai
 a Wipuna roma ko
 Paora Kingi? He te mōhi
 mo te whewera, i moe ia
 Aikowai ko Mahia na
 na ko Wipuna.
 He aha Paora Kingi mo
 Kingaanga, latau mahara
 ake ko Hauwaleto tona
 ara. E mohio aha na
 hea koe ki nga riri i te
 Papuni, he ngataki i te
 mate o Mahia & a.
 I muri iho ka mate
 ko Matahou ka e a ki
 mate o Mahia

Haore koe e mohio ana ki te
 hakaanga mo te Kinga
 harapara o Mahia?

I ara ano e ngari koe
 a o te whakamarama
 e au nga korero mo
 ana riri chara i te pa-
 nekura, engari i rite ki
 te hoi a te karearea na
 ka hopu ka oma kia
 pena ra mo te Paparua
 te whai morehu.

E mohio ana koe kia
 whakaiti rama ko Mohia
 de. Haore koe rongo
 mo Ngaitama e nei Kinga
 ta? I rongo au au mo
 reira tahi tahi e hara
 i te mea ko te rama
 hapu tona mo te porake
 nei-

E mohio ana koe i
 haere mai ratou i Mau-
 nga Pahau ka oho
 i kōnei a hōkei ana au
 ki Maunga Pahau?

I kate ki Turanga to
 hokinga ka iuritia e Wi
 tipuna kia oho tona kōka
 a whakaiti, kaati oho
 ana i reira he tamaiti
 a. Tapiri ma whakaiti
 i oho ki te whenua

Kaore au e whareake ki
tona take krewera e.
ngari e hara tena i tonu
take haanga ki reira
E mohio ana koe ki
raupatu take take?

Kua koreroia ana rori
ko ona utu ko te Pa-
pakai ko Ziphau ko
Manawaru.

E mohio ana koe ki
take raupatu i te
Whakamioha?

Kua koreroia
e au ona utu ko te Pa-
pakai ko Ziphau me
Manawaru. He onate

hoki i reira ana tau
nara toteoma a Ziphau
me Pohotoma.

E mohio ana koe
koe i mate ki reira a
Tauoterangi me Puwa-
wa?

Kaore au e mohio
ke mea hanga tena

E mohio ana koe ki take
raupatu i Ruamano?

Kua kua e au mo mua
nei, ko aku mo mua

E mohio ana ka koe
te mai a te krewera.

ka Tamakaimoana ki
te poraka nei?

Kaore a te krewera i noho
ki te poraka nei ko te
lane anake a Hera ko
Tamakakea, me mea i
noho ka kikia penitua

me te poro nei - kaore
au e whakaae kia te
krewera, ngari na te
manga ia Hera kore

ka noho a te Tamakakea
ki te poraka nei mo reira
tonu a Hera, kaore a te
makaimoana i noho ki

reira, me mea ko Para
kingi i noho ki reira
Kaiti ka take

Kaore koe e mohio ki
te kua ite Puawhiti
me take kua korero a
e korero, kaore koe e

mohio i mohio a te
Papuni e N. tama ma
ano o nga parekura a
te ghai ki mua nei?

ko aku ma, e mohio
ana ko Wi tipuna ko
Whakaiti.

ko wai te hapu o Wi tipuna
na i noho ai i te Papuni
a nga tangata

ma Lapuni e korero
ngari ko H. Hinganga
me. C. Kua i reira

muri iho ka tae atu
 a Raukura a Hara me
 Mohi me te tane a Hara
 me Tapani noho ana
 ratou i reira ko te
 miuna Maoru tetahi
 i reira i oho ana
 Iho nga motokopuna a
 Pouwhangahue. te ingoa
 hapu o roto ia. Ki
 ngaanga o enei tangata
 o te tipuna i te roka
 nga, o te Wewera o
 Tamaikaimoana me te
 tana. te mutunga o
 te ratou noho i reira
 i te wa hauhau nei
 ka hoki mai a Tapani
 ki o te Wewera nei
 ko te tipuna - i hoki
 ki te wawao hei au e
 oho ana e tahi i Witi
 puna me na te whawhai
 na Tapani ma i ona
 mai ai i oho ai ki
 o te Wewera ko Pa
 ora rawa ko Ratuwaka
 he awhi kaiti hei roto
 ano a Tapani i te Karahi
 o Tuhahu? he... hei roto ai
 me au ano tenei mohio
 kare pea a Paora Kingi
 i roto ingari pea kore

tuatua, hei roto nga wai
 o Tamaikaimoana?
 Kare au e mohio ki te
 Kowai ma rona i muri
 tenei poraka a Tuhahu?
 Ko te Napumana, kimi
 ona ko Shakara, me tahi
 atu.
 He aha i kore ai e kare
 ki muri ki te rona i roto
 nei? I wehea hoki a
 te Tapani hei hoko ki te
 Kawanataunga kare katoa
 i mohio ki te ruri e ka
 koto i te mapi nei nei
 mohio iua taitohu ka au
 Kowai te mana o te Pou
 o te Kowai i pou nei e
 Paora Kingi? ko Kingi
 Kare kore e mohio kua
 whakaraa hoki ano tana
 pou i nana nei?
 He te mangumangu i
 unu tana pou. i te me
 kore ope i haere ai ki te
 whai i a Te Kooti.
 2. P.M. Tuhuru No. 2
 Wipere + by. Hataraka.
 Kare kore e mohio he
 pou taitohu ia te Kowai
 me te huarahi nei na
 Paora rona ko Tukorima
 He pou wehe tonu mo te

Āhā hā Paora one te
āhā hā Pūkōtini, he
ara tāwhito ana ara
nei kō te pou hui ru-
nga ano i te rohe.

Howai tātāpatā mana
tēnei rohe i whakata
tāko to?

I tūmātā māi i
ngātihine ia H. mānā
ōpātūā, tae māi ki
H. Hingango ki te
tahi āhā o Nga Māhiki
one te uruera.

He aha te hū putake
i māhū ai tēnei whenua
i nei iwi?

Kua korero tā e au
mō te wā ano i te Hau
hau nei Kātahi ano
ka māhū. te noho
i te poraka nei kō
Paora one Tāpene i
hoki ki o te uruera.
Engari hōkia aia ano
te whenua nei ki te
mahi i oia hū
Kāhā oia tāu o te oia
unga aranga i te Hauhan
ka 15 pea oia tāu.

Kāore mo koe i kōe
mōa ki reira māhū ai
kei runga. ānō rānei

e noho ana i māhū nei
Kāore ano i māhū iwi
tūmātā ngāri kua tūmātā
te whakanoho i māhū nei
kei waho tātā ai māhū
māhū māi hōnū.
Kāore tōmū ai rātorū ki
te hāhā hūmā pōakea
hōki i te pōakea nei
kō Reihana Horōiū tētahi
tāpātā e hāhā pūana
kua hōki ki tōmū wahi
noho ai nei kō te
kātā a te Kāwana mānā
mō te āhā o te rūri kua
hōri ake nei kō Reihana
Horōiū māhū rānei ki
māhū e tētā ana ki te
hōki ki te pōakea nei.

ai. kō oia wahi hōki
i waho ai kua hōki
kātā tā.

Kāore kōe i reira e
noho ana. He māhū mā
pea mō oia iwi nei ia
au tēnei wahi i kōre ai
e tae māi.

He māhū hōki mō mā
tōmū kāore he pōhōngi
pūna mā kōe, e tae māi
ki te āhā i te rātorū
whenua.

Kō te māhū rānei e tētā

ana ki te poraka nei
ko totau ranei?

I korua mai au i
Ingarami e tu nei au
he pou ko te korua, he
moma tana noten ko
maunga pohatu ano te
wahi e tata ana ki
Sepapuni, he tawhito a
Taranga. Kaati he moma
shu kei runga o te Poraka
nei ko Paharakeke. he
tahu ora M. Olinganga
mai ano tona take mai
he ingoa no Paharakeke
kei waho kei te Wairua
He ana te take o tana
ka Karakeke?

He pou kaore au i
kitu he harakeke. i
Aparia ki te pou nei
ko Paharakeke.

ae ki te Paora tangi
whakaarahanga ka te
pau ko te korua - me
hanea i Aparia ko Sa-
makaimoana tana pou
kua Aparia.

ko to take he manpatu
ki to noten, he ana te
putake i Kore ki a Tapine
e hana mai, i roto i enei
ra. ki te poraka nei

I tae ano ra aia ki reira
engari he rongu tenei noten
kaore au e noten i noten
kai a Samakaimoana ki te
poraka nei i rongu ano au
ki te tononga a te wharepau-
pu ki ona wai kia kowea
he huri mana ki te poraka
nei.

He ana i ahua ai te tonu
kia Rewera, kia kowea
mai he huri, i tonu mai ai
kia Tapine, kia kowea
mai he huri mana. ki reira
kaore i henei he huri
ora te Rewera.

He notu ta te Rewera kia
au, me Samati kia hanea
atu e noten te whenua
nei kia ratou taitai ai
muri mai ko taitai ano
o a ratou reira e whakaa-
atu mai i te rohe tae ki
Paharakeke. i a ratou
tahi taha ia noten tahi
taha he manpatu ano ra
nei taw noten. Kei te
poraka nei?

I manpatu taw atu koe
e au ki Paharakeke. e
kore hoki koe e tau he
puna hoki au noten me
te Karearea.